

Bankkrisene og informasjonsutfordringene

Paper av Lundesgaard* og Syvertsen**
presentert av Jon L.

* Høgskolen i Innlandet, jfr.

<https://dr--lundesgaard.webnode.com>

** Høgskolen i Østfold

Litt paperhistorikk

Lundesgaard & Syvertsen traff hverandre helt tilfeldig på Nasjonalbiblioteket høsten 2021. En registrerte at begge hadde gjort noe om Arendalskrakket og kom til at vi burde gjøre noe sammen.

På veien ble vi oppmerksom på det Bengt Holmström med flere nå er opptatt av om informasjon og bank. Dette la grunnlaget for en søknad om dr-stipend som det arbeides videre med i retning av en ny søknad.

Til ettertanke (i)

Freixas, X. og Rochet, J-C. (2008): Microeconomics of Banking. Second Edition, The MIT Press.

Drevet fram av at en tar på alvor alt som har med informasjon å gjøre er måten en ser på banknæringen blitt en helt annen!

Til ettertanke ... (ii)

Knudsen, Sverre R. (2008): Finansielle kriser i et aktuelt og historisk perspektiv. Magma – Tidsskrift of økonomi og ledelse, Vol. 11/3, 37-46.

Først «Problemer med informasjonsskjevhet har utvilsomt bidratt til å forsterke problemene i for eksempel den nåværende amerikanske og internasjonale kredittkrisen. Men det er ikke problemer knyttet til informasjonsskjevhet som primært har drevet frem spekulasjonsboblene, som har generert overoptimisme, flokkmentalitet og overdreven vilje til å påta seg for stor gjeld og risiko og så videre.»

Videre «Det er, som analysen har vist, kombinasjonen av politiske styringsmekanismer, makroøkonomiske og finansielle ubalanser, markedspsykologi og fortolkningen av nye spilleregler som leder frem til bankkriser. Det er med andre ord en kompleks blanding av faktorer som leder til bankkriser, og som gjør det umulig å forutsi dem.»

Dernest «Dette underbygges også av det historiske faktum at alle finanskriser har unike trekk. Men det er likevel mulig å finne generelle mønstre som avdekker slående likheter når vi sammenligner krisene. Det er derfor vi trenger en tverrvitenskapelig tilnærming. Det er slik forskning som kan lære oss å identifisere kjennetegn på kriser i anmarsj og skissere regulatoriske tiltak, som kan bidra til å gjøre de negative virkningene av finanskriser minst mulige.»

**1. Bankkrisene har alltid
gjort seg gjeldende, over alt
og ofte med voldsomhet.**

2_A. Informasjonsasymmetri og Stiglitz & Weiss (1981).

**Krevende bidrag og noe på siden
med et fokus på kreditt-
rasjonering. Mer umiddelbare
«basisfortellinger» andre steder.**

2_B. Mer om asymmetrisk informasjon.

Javel ... informasjonsskjevhet - - men type og konsekvenser avgjørende:

- **Skjult handling - - moral hazard/moralsk risiko**
 - **Skjulte egenskaper - - adverse selection/ugunstig utvalg**

3_A. Den amerikanske sparebankkrisen.

**Oppmerksomhet er blitt rettet mot
moralsk risiko forbundet med
sparebankenes utlånsvirksomhet.**

3_B. Banker er typisk mellommenn.

**Mellom de med penger å plassere
og de som har et lånebehov.**

Innlån/sparerere eller obligasjonskjøpere

**Bankene er låntakere «oppover»
og långivere «nedover»**

Utlån/låntakere dvs. kundene

4. Den norske bankkrisen omkring 1990.

Steigum, E. (2004): Financial deregulation with fixed exchange rate: Lessons from Norway's boom-bust cycle and banking crisis. Chapter 2 in Moe, T.G., Solheim, J.A. and Vale, B. (eds. 2004), 23-75.

**Legger vekt på atferd forbundet
med moralsk risiko hos
bankkundene/låntakerne.**

5. Den amerikanske finanskrisen 2007-2008 og de internasjonale dimensjonene.

6. Bankkrisene – om forskjelligartete tilnærminger.

7. Finansiell rapportering og finansregnskap en del av det hele.

8. Mer om bank og informasjon – symmetrisk begrensning av informasjon.

**Asymmetrisk informasjon dreier seg om fravær av informasjon hos parter. Å «gjøre noe» med dette koster typisk noe!!
Det vi ser på nå er det motsatte.**

Forhandlingseksemplet

- **Parter kan se seg tjent med mer informasjon for å forbedre sin egen forhandlingsposisjon.**
- **Dette koster noe og gevinsten ved et eventuelt samarbeid er gitt.**
- **Enighet om holde seg tilbake i forhold til mer informasjon kan forbedre partenes situasjon.**
- **Satsingen på dette innebærer at en begrenser informasjon på en symmetrisk måte!!**

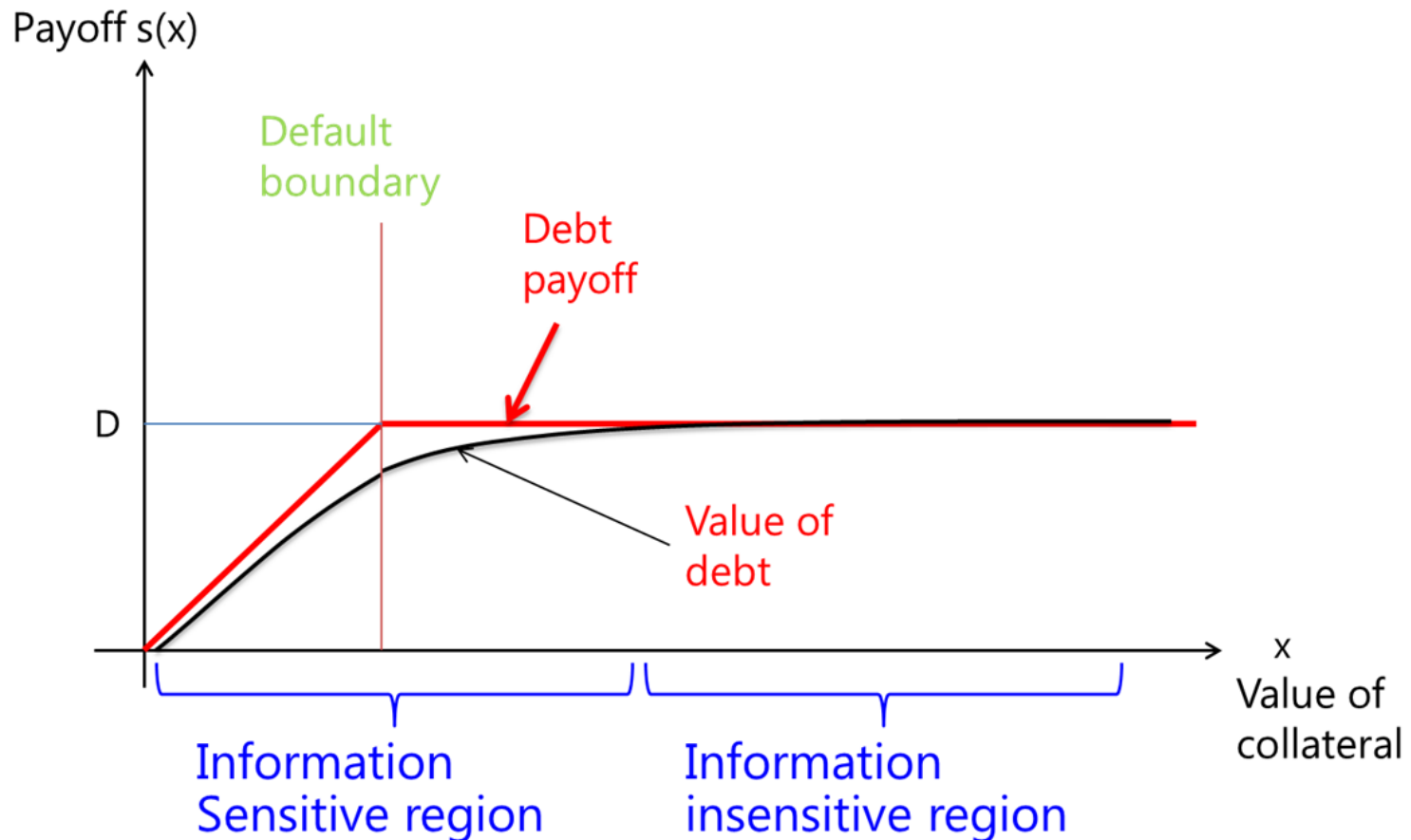
Slik er det ordinært med bankutlån!!

9. Dette kan lett snu – – om panikk og «ishockeykøllemodellen».

Holmström, B. (2015): Understanding the role of debt in the financial system. BIS Working Papers No. 479. Monetary and Economic Department, Bank for International Settlements. <https://www.bis.org/publ/work479.pdf>

10. Bankkrisene – skritt i tidsforløp.

■ **Spenningsoppbygging** Dette dreier seg om at det over tid kan bygge seg opp økt lånerisiko. Det kan eksistere systeminnebygde prosesser som bidrar til at det bygger seg opp en slik spenning og som vi har sett har asymmetrisk informasjon og moralsk risiko siden lenge blitt oppfattet å spille en rolle i den forbindelse. Blant annet Gary Gorton har ikke vært spesielt trygg på at det er tilfellet. Fortsatt og antakeligvis korrekt, savner han empiriske dokumentasjon i den retning. Historien om fristelser og moralsk risiko er imidlertid besnærende og tilforlataelig. Dessuten, teorien om informasjon og insensitivitet / sensitivitet bidrar ikke på en direkte måte til å forklare dette med spenningsoppbyggingen. På den annen side er dette i tillegg noe som ikke nødvendigvis står i et motsetningsforhold til asymmetrisk informasjon og moralsk risiko. Vi kan ha et både og, slik at «informasjonsfattige» lånekontrakter blir innvilget på en romslig måte som bidrar til spenningsoppbygging. Gode tider tenderer i den retning.

■ **Boblebrist** Det er utbredt å gå ut fra at en spenningsoppbygging som redegjort for får sin slutt som følge av dårlige tider. Det vil si noe som er påført en økonomi utenfra. Dette er teorien om eksogene sjokk. Selvfølgelig er det ikke noe i veien for at det kan være tilfellet. Det blir imidlertid galt å nøye seg med dette, vi trenger teori som forklarer bankkrisenes særegne karakter. Bankkriselitteraturen er enorm i sitt omfang og spriker i alle retninger. Etter vår oppfatning er nyere teori om informasjon og insensitivitet / sensitivitet spesielt troverdig i spørsmålet om hvordan bankkriser gjerne kommer brått på og voldsomt når panikken brer seg. Tilgodehavende kreves utbetalt som kontanter og vi får «bank runs». Dette må lede til noe dramatisk siden banker ikke sitter på nok kontanter til å gjøre opp for seg. Typisk plasserer de det som forvaltes på en mer langsiktig måte. Det blir dumt å snakke om «boblebrist» dersom en ikke har en økonomisk troverdig teori om det dramatisk plutselige. Det er noe vi nå har fått.

■ **Kriser som noe mer eller mindre langvarig** Det er en del forskjeller fra bankkrise til bankkrise. Et moment er alvorlighetsgraden og noen kriser kan til og med ende opp med «soft landing». Virkelig alvorlig blir det dersom bankene begynner å gå overende og det av to grunner. For det første spiller bankene en vesentlig rolle i forbindelse med kredittgivningen i en økonomi. Stopper kredittgivningen opp er aktivitetskonsekvensene alvorlige. For det andre er det en tendens i retning av at vanskene sprer seg innenfor et banksystem slik at det hele får en enda mer alvorlig karakter. En krise som er noe annet enn en «soft landing» kan bite seg fast og bli langvarig.